

Read the full book on: [10.1787/9789264189560-en](https://doi.org/10.1787/9789264189560-en)

Vzájemné propojení ekonomik. Přínos globálních hodnotových řetězců

Přehled v českém jazyce

- S ohledem na obchodní růst a míru zaměstnanosti je v dnešní době důležitější, co kdo dělá (jakými činnostmi se firmy či státy zabývají) než co kdo prodává (výsledný produkt).
- Díky existenci globálních hodnotových řetězců mohou firmy a ekonomiky pracovat s meziprodukty a službami od jiných dodavatelů a soustředit se na tu část procesu, pro niž mají nejlepší předpoklady. Nemusí tedy obsáhnout celou odbornost svého oboru.
- Využívání externích zdrojů (outsourcing) a přesouvání výroby do zahraničí (offshoring) firmám umožňují získat levnější, specializovanější a kvalitnější materiály a tím i vyšší konkurenceschopnost.
- Stále pevnější vzájemné propojení jednotlivých ekonomik přináší řadu možností, ale také nové problémy, které je nutné strategicky uchopit.

Konkurenceschopnost

- Podmínkou zachování konkurenceschopnosti v globálních hodnotových řetězcích je posílení aspektů výroby, které jsou určitým způsobem problematické a které zpravidla nepřesahují hranice jednoho státu. To znamená, že je velmi důležité investovat do lidského kapitálu, vzdělávání a kvalitní infrastruktury a podporovat spolupráci průmyslových podniků s univerzitami a dalšími zdroji tacitních vlastností. Významným faktorem, jenž ovlivňuje rozhodování firem o investicích, je fungování institucí a státní správy.
- V odvětvích, která vyplňují mezery na trhu, hrají v rámci globálních hodnotových řetězců důležitou roli malé a střední podniky. Ty se také podílejí na exportech větších firem.
- Přestože dnes velkou část tvorby hodnot představují služby, v globálních hodnotových řetězcích zůstává hlavní činností výroba.
- Zastaralé plány podpory nezohledňují propojenost výroby v rámci globálních hodnotových řetězců ani potřebu mezinárodní konkurence a otevřenosti vůči mezinárodní spolupráci. Naopak zvyšují riziko protekcionismu. Pro úspěch na mezinárodním trhu je přitom klíčová jak možnost importovat kvalitní materiál, tak možnost vyvážet.

Obchod

- Ve většině ekonomik se zhruba jedna třetina všech importovaných materiálů použije k výrobě produktů na export. Cla a další překážky dovozu jsou z pohledu globálních hodnotových řetězců v podstatě daní ze zboží na vývoz. Fungování globálních hodnotových řetězců mohou komplikovat a zdražovat také omezení vývozu. Negativní důsledky ochrany domácích firem se ještě násobí, pokud díly výsledného produktu putují přes hranice několikrát.
- K bezproblémovému fungování hodnotových řetězců přispívají opatření pro usnadnění obchodu, jako je například rychlé a efektivní odbavení v přístavech a na celnicích. Náklady výrobců zboží na vývoz může zmírnit i sblížení norem a podmínek pro vydání osvědčení a uzavírání dohod o vzájemném uznávání.
- Zatímco liberalizace tarifů může pomoci vytvářet nové obchodní příležitosti, globální hodnotové řetězce vyžadují také efektivní služby a možnost pohybu lidí, kapitálu a technologií přes hranice.
- Služby představují v globálních hodnotových řetězcích v zemích OECD celou polovinu tvorby hodnot, v Číně pak 30 %.

Investice

- Významnou roli zde hrají nadnárodní společnosti, a proto je pro začlenění států do globálních hodnotových řetězců mimořádně důležité zmírnit překážky pro investice. Překážky pro přeshraniční investice, jež omezují efektivní činnost globálních hodnotových řetězců, mohou negativně ovlivnit životní úroveň a to jak v domácí, tak i hostitelské zemi.
- Systém založený na mnoha tisících bilaterálních a regionálních smluv o investicích není pro globální hodnotové řetězce adekvátní, protože svým členěním neodpovídá jejich struktuře a míře propojení jednotlivých prvků.
- Pokud jde o podporu a usnadňování investic, větší pozornost než konkrétním průmyslovým oborům je třeba věnovat činnostem probíhajícím v rámci globálních hodnotových řetězců. Strategie musí vycházet z předpokladu, že pro úspěch jsou důležité jak domácí, tak zahraniční investice.
- K hlavním aktérům v globálních hodnotových řetězcích, kteří upozorňují na problematické body strategií, například na to, jaký vliv má systém na hospodářskou soutěž a na navazující trhy, patří velké nadnárodní společnosti včetně některých státních podniků.
- Globální hodnotové toky mohou podporovat šíření myšlenek týkajících se zodpovědného chování podnikatelských subjektů. Je nezbytné, aby byla podnikatelská činnost prováděna způsobem respektujícím lidská práva a důstojnost, jak je předepsáno Směrnicí OECD pro nadnárodní podniky a uznávanými normami Mezinárodní organizace práce (ILO) a OSN.

Rozvoj

- Začlenění do globálního hodnotového řetězce může být prvním krokem na cestě k ekonomickému rozvoji. Přináší totiž přístup do sítí, na globální trhy i ke kapitálu, know-how a technologiím.
- Protože se činností globálních hodnotových řetězců účastní nadnárodní společnosti a nezávislí dodavatelé, je nezbytné, aby bylo možné vymoci dodržování všech souvisejících smluv. Ze zemí

s dobře fungujícím právním systémem se obvykle vyvázejí produkty z průmyslových odvětví, jež vyžadují vyšší míru odbornosti. Úkoly, které je třeba specifikovat ve složitějších smlouvách, se snáze realizují v zemích, kde jsou spolehlivé smluvní instituce.

- Do globálních hodnotových řetězců dosud kvůli své poloze, nedostatku přírodních zdrojů, nevyhovující infrastruktuře či povaze obchodního prostředí není začleněna řada zemí s nízkými příjmy.

Změny a rizika

- Chod globálních hodnotových řetězců provází řada změn. Některé činnosti se rozvíjejí, od jiných se upouští a další se přesouvají do jiných zemí. S těmito změnami jsou spojeny další náklady.
- Strategie by proces změn měla usnadňovat na úrovni trhu práce, sociální politiky a investic do vzdělávání a rozvoje dovedností. Flexibilitu, a tudíž i odolnost ekonomik vůči otřesům v budoucnu posilují i správné strukturální strategie.
- Stále silnější vzájemné propojení ekonomik je zdrojem stability. Zároveň však hrozí, že problém v jedné části globálního hodnotového řetězce spustí lavinu událostí v celém systému.
- Globální hodnotové řetězce mají významný vliv na životní úroveň v celých regionech. Vlády, podniky a ostatní zainteresované skupiny proto musí mít neustále na paměti své konkrétní role a povinnosti v souvislosti s řízením systému.

Hlavní doporučení

- Posilovat multilaterální spolupráci a koordinaci aktivit, aby se zachovalo otevřené a předvídatelné prostředí pro mezinárodní investice, jež bylo původně motivací pro investování do globálního hodnotového řetězce, a aby se mohly národní strategie co nejlépe přizpůsobit globální povaze ekonomické aktivity;
- Zachovat otevřené trhy a odolat protekcionistickým tlakům. Podporovat volnost obchodu, ideálně multilaterálně, aby došlo k maximalizaci vzájemných vazeb. Přijmout opatření usnadňující obchod, a to i prostřednictvím Dohody WTO.
- Vyvarovat se soupeření s jinými pobídkami ve snaze získat stupně globálního hodnotového řetězce s maximální hodnotou;
- Podporovat malé a střední podniky prostřednictvím strategií, jež vytvářejí dobré podmínky pro rozvoj vazeb s mezinárodními firmami, které napomáhají rozvoji jejich výrobních kapacit a inovačního potenciálu a usnadňují přijetí produktových norem.
- Investuje se do rozvoje dovedností a pokročilých výrobních technologií a rovněž do tradičních průmyslových odvětví, prostřednictvím strategií se upevňují sítě a spolupráce, aby se stabilizovala výroba a tvorba hodnot.
- Zasadit se o investice do rozvoje know-how, např. do výzkumu a vývoje a plánování, a podporovat rozvoj důležitých ekonomických kompetencí, zejména dovedností a manažerských znalostí.
- Provést reformu právní úpravy a liberalizovat trh a investování v oblasti služeb, a posílit tak hospodářskou soutěž a zvýšit produktivitu a kvalitu služeb;
- Zmírnit překážky investic, aby se do globálních hodnotových řetězců mohly zapojit i rozvojové země;
- Poskytnout podporu rozvíjejícím se ekonomikám za účelem zlepšení místního obchodního prostředí a podporovat jejich snahu o zapojení do mezinárodního obchodu.
- Podporovat rozvoj potenciálu v rámci iniciativ podpory prodeje v nejhudších rozvojových zemích.
- Ačkoli hlavní odpovědnost za odvrácení možných rizik nesou firmy, prosazovat kolektivní přístup, v rámci něhož by vlády podporovaly sdílení informací a rozvoj potenciálu;
- Iniciovat další aktivity, jež umožní změřit roli investic do globálních hodnotových řetězců a vliv globálních hodnotových řetězců na zaměstnanost, úroveň dovedností a příjmy.

© OECD

Tento přehled není oficiálním překladem OECD. OECD-oversettelse.

Reprodukce tohoto přehledu je povolena, jsou-li uvedena autorská práva OECD a název původní publikace.

Vícejazyčné přehledy jsou překlady výtahů z publikací OECD původně publikovaných v angličtině a francouzštině.

Jsou zdarma k dispozici v internetovém knihkupectví OECD www.oecd.org/bookshop

Další informace vám poskytne Odbor pro legislativu a překlady při OECD, Ředitelství pro veřejné záležitosti a komunikaci rights@oecd.org , fax: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)

2 rue André-Pascal, 75116

Paris, France

Navštivte naši internetovou stránku www.oecd.org/rights

[Read the complete English version on OECD iLibrary!](#)

© OECD (2013), *Interconnected Economies. Benefiting from Global Value Chains*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/9789264189560-en